

Joves Balears
en xifres 2020

ASSUMPTA MAS LIÑARES

Assumpta Mas Liñares

És tècnica de joventut a l'Institut Balear de la Joventut. Promotora i responsable de l'Observatori de la Joventut de les Illes Balears. És llicenciada en Filosofia i Lletres, secció Ciències de l'Educació per la Universitat de les Illes Balears i Màster en Joventut i Societat per la UNED. Formadora i avaluadora de qualificacions de formació professionals per a l'ocupació. Autora d'estudis, informes i articles relacionats amb l'àmbit de la joventut. Les seves línies de feina se centren en el desenvolupament i l'avaluació de les polítiques de joventut i en el coneixement de la condició juvenil.

Resum

Obtenir una visió general de l'estat de la realitat de les persones joves que viuen a les Illes Balears comporta la revisió de múltiples dades que es troben a fonts estadístiques oficials disperses. Aquest capítol ofereix una anàlisi descriptiva breu de la realitat de les joventuts a les Balears, amb un recorregut per indicadors sociodemogràfics, educatius, d'emancipació, de salut, relacionats amb experiències i identitat juvenil i de cohesió social.

Val a dir que, tot i que l'article recull els principals indicadors relacionats amb la joventut referits a l'any 2019, la redacció el 2020 s'orienta a fer que el retrat permeti valorar més endavant l'efecte que la pandèmia de la covid-19 tindrà en les seves condicions de vida i en els reptes a què s'enfronten, sempre amb l'objectiu de facilitar les decisions que es prenen en l'àmbit de les polítiques que els afecten i que han de permetre millorar-ne la qualitat de vida.

Paraules clau

Joves / Joventut / Polítiques de joventut / Anàlisi de la realitat

Resumen

Obtener una visión general del estado de la realidad de las personas jóvenes que viven en las Illes Balears conlleva la revisión de múltiples datos que se encuentran en fuentes estadísticas oficiales dispersas. Este capítulo ofrece un breve análisis descriptivo de la realidad de las juventudes en Baleares, haciendo un recorrido por indicadores sociodemográficos, educativos, de emancipación, de salud, relacionados con experiencias e identidad juvenil y cohesión social.

Cabe decir que, aunque el artículo recoge los principales indicadores relacionados con la juventud referidos al año 2019, su redacción en 2020 se orienta a que el retrato permita valorar más adelante el efecto que la pandemia de Covid 19 tendrá en sus condiciones de vida y en los retos a los que se enfrentan, siempre con el objetivo de facilitar las decisiones que se toman en el ámbito de las políticas que les afectan y que deben permitir mejorar la calidad de vida.

Palabras clave

Jóvenes / Juventud / Políticas de juventud / Análisis de la realidad

1. Introducció

Vivim temps convulsos. La pandèmia de la covid-19 afecta i afectarà conjunturalment, però també estructuralment la societat en què vivim. Ens trobam davant una crisi sanitària, però amb repercussions greus en l'ocupació, la mobilitat i les llibertats ciutadanes, que han fet i fan, d'una banda, trontollar el sistema econòmic i, de l'altra, qüestionar la salut del sistema de benestar establert i conviden a reflexionar i a obrir la mirada a altres models i perspectives.

La situació actual configura un repte per a les polítiques socials (en les quals incloem deliberadament les polítiques econòmiques). Cal donar resposta a les necessitats de la població, amb incidència especial en els col·lectius més vulnerables, entre els quals hi ha inevitablement les persones joves (com succeeix sempre que hi ha una crisi), i com assenyala el Banc d'Espanya en el darrer informe anual i com recullen els mitjans de comunicació. Cal posar de manifest que els sectors més afectats per les limitacions i el distanciament social –amb un pes important en l'economia, el comerç, l'hoteleria i les activitats artístiques– els ocupen de manera majoritària dones, joves i treballadors amb menor renda, poca experiència i contractes temporals. Col·lectius, generalment, amb pocs estalvis per poder fer front a les dificultats actuals (Rodríguez de Paz, 2020, juny, 6).

Caldrà estar molt pendents de les repercussions i conseqüències que la situació que vivim tindrà per a la societat en general i especialment per a les joventuts. Mentrestant, oferim en aquest article una anàlisi descriptiva breu de la realitat precovid del jovent

de les Illes Balears a partir de les darreres dades disponibles del sistema d'indicadors en matèria de Joventut de l'Observatori de la Joventut de les Illes Balears.

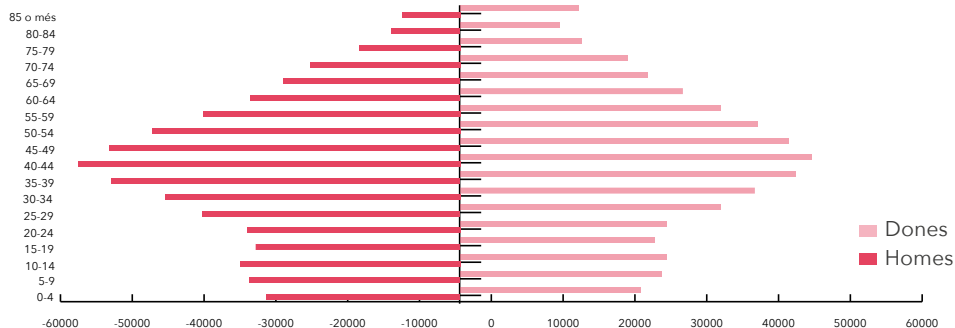
Aquest article recull els principals indicadors relacionats amb la joventut referits a l'any 2019, però la redacció el 2020 s'orienta a fer que el retrat permeti valorar més endavant l'efecte que la pandèmia de la covid-19 tindrà en la vida de les persones joves en àmbits com l'educació, l'ocupació, l'emancipació residencial o la salut; així com l'impacte de les mesures de confinament i de restricció d'activitats, i de les polítiques públiques que es puguin dur a terme per afrontar la crisi derivada de la pandèmia.

2. Població jove

Segons el padró municipal d'habitants, elaborat per l'Institut Nacional d'Estadística (INE), el nombre total de persones residents a les Illes Balears l'1 de gener de 2019 era d'1.149.460, de les quals 191.099 tenien entre 15 i 29 anys, xifra que representa el 16,6 % de la població. Si ampliam la franja d'edat de 15 a 35 anys, parlem de 275.396 persones, gairebé una quarta part de la població illenca (24 %).

El pes de la població jove no és el mateix a tots els municipis. Així doncs, trobam municipis com Alcúdia, Ferreries, Son Servera i Capdepera, amb pes superior al 18 % i d'altres com Manacor, Palma, Calvià, Inca i Sant Antoni de Portmany, on el percentatge de població d'entre 15 i 29 anys es mou entre el 17 i el 18 %. A l'altre costat, observam que hi ha municipis amb poca presència de joves, com Escorca

Gràfic 1. Piràmide de població Illes Balears. Padró 2019

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de dades de l'IBESTAT

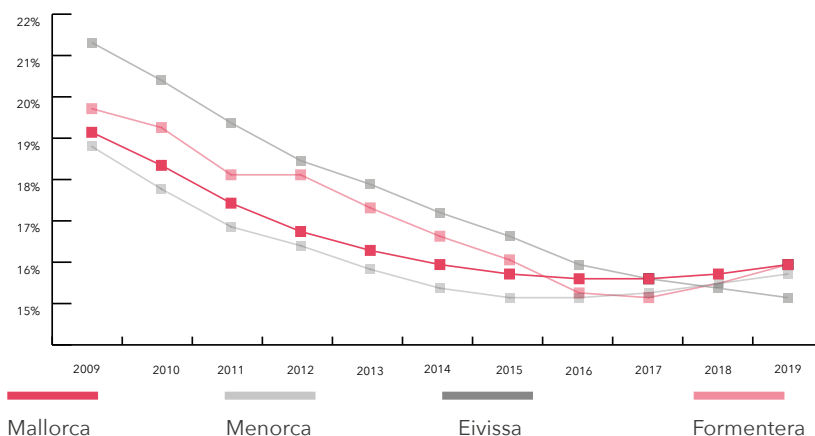
i Búger, amb un pes de població jove del 9,9 % i l'11,8 %, o Ariany, Estellencs, Sant Joan de Labritja, Algaida, Banyalbufar o Lloret de Vistalegre, on els joves representen menys del 13 % de la població (vegeu la taula 1).

Des del 2008 fins al 2017, el volum de població jove minva a les quatre illes. El 2017 la tendència s'atura, excepte a Eivissa, que no només continua minvant i passa de ser l'illa «més

jove» l'any 2009, amb un 21,4 % de població entre els 15 i els 29 anys, a ser el territori on el percentatge és menor el 2019, amb un 16 % (vegeu el gràfic 2). Actualment, a Formentera i a Mallorca el jovent representa el 16,7 % de la població i el 16,5 % a Menorca.

El 78,5 % del jovent illenc viu a Mallorca, el 12,3 % a Eivissa, el 8 % a Menorca i l'1 % a Formentera. Dels que viuen a

Gràfic 2. Evolució del volum de població jove (15-29 anys) per illa de residència

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de dades de l'IBESTAT

Taula 1. Municipis de les Illes Balears amb major i menor pes (*) de població jove de 15 a 29 anys. 2019

Major % de joves				Menor % de joves			
	Total Població	TOTAL JOVES de 15 a 29 anys. 2019	Joves / Pobl. Total 2019		Total Població	TOTAL JOVES de 15 a 29 anys. 2019	Joves / Pobl. Total 2019
Alcúdia	20241	3730	18,4%	Escorca	212	21	9,9%
Ferreries	4777	874	18,3%	Búger	1050	124	11,8%
Son Servera	11568	2101	18,2%	Ariany	868	106	12,2%
Capdepera	11868	2146	18,1%	Estellencs	315	39	12,4%
Manacor	43808	7719	17,6%	Sant Joan de Labritja	6397	808	12,6%
Palma	416065	72320	17,4%	Algaida	5642	718	12,7%
Calvià	50559	8640	17,1%	Banyalbufar	515	66	12,8%
Inca	33319	5651	17,0%	Lloret de Vistalegre	1372	177	12,9%
Sant Antoni de Portmany	26306	4483	17,0%	Costitx	1288	168	13,0%
Ciutadella de Menorca	29840	5056	16,9%	Sant Joan	2108	275	13,0%
Santa Margalida	12485	2094	16,8%	Selva	4014	534	13,3%
Formentera	12111	2019	16,7%	Mancor de la Vall	1509	200	13,3%
Artà	7845	1307	16,7%	Sencelles	3290	440	13,4%
Castell (Es)	7434	1240	16,7%	Campos	10862	1513	13,9%

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de l'IBESTAT

(*) El pes de la població jove al municipi es superior al pes mitjà de la CAIB

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de l'IBESTAT

(*) El pes de la població jove al municipi és inferior al 14 %.

Mallorca, el 48 % ho fa a Palma. El 30,8 % dels joves menorquins, a Maó i el 34,8 % dels eivissencs, a la ciutat d'Eivissa.

L'any 2019 l'edat mitjana de la població a les Balears és de 41,2 anys, 2,5 anys més que la dècada anterior. Menorca se situa per damunt de la

mitjana, amb 42,06 anys, així com també ho fa Mallorca, amb 41,31. Formentera i Eivissa són les illes amb una mitjana d'edat de la població lleugerament més jove amb 40,33 i 40,09, respectivament (vegeu el gràfic 3).

Taula 2. Pes de la població jove resident a les diferents illes i capitals. 2019

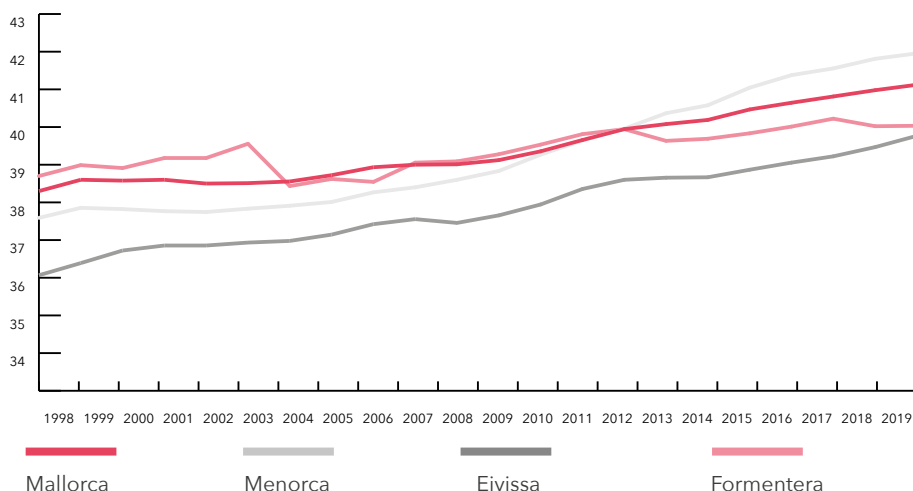
	Nombres absoluts		(%) Percentages		
	Població Total	JOVES 15-29 anys	Joves / Pobl. Total	Joves / Població jove de Balears	Joves de les capitals/ Població jove de cada illa
ILLES BALEARS	1149460	191099	16,63%	100,00%	-
MALLORCA	896038	150044	16,75%	78,52%	-
Palma	416065	72320	17,38%	37,84%	48,20%
MENORCA	93397	15402	16,49%	8,06%	-
Maó	29040	4753	16,37%	2,49%	30,86%
EIVISSA	147914	23634	15,98%	12,37%	-
Ciutat d'Eivissa	49783	8238	16,55%	4,31%	34,86%
FORMENTERA	12111	2019	16,67%	1,06%	-

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de l'IBESTAT

Cinc anys de diferència s'observen entre la mitjana d'edat de les persones residents a les Balears de nacionalitat espanyola (42,09 anys) i les de nacionalitat estrangera, amb una mitjana d'edat de 37,11 anys.

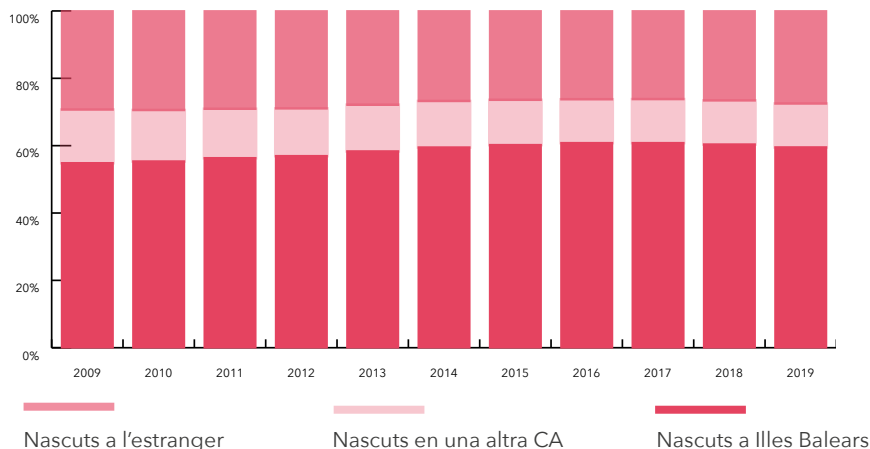
Un 54,6 % de la població que resideix a les Balears (2019) hi ha nascut, un 22,3 % ha nascut a una altra comunitat autònoma i un 23 % és de procedència estrangera. Pel que fa a les persones joves, el pes de les que han

Gràfic 3. Edat mitjana de la població de les Illes Balears (1998-2019)

Font: elaboració pròpia de l'OBJIB a partir de dades de l'IBESTAT

Gràfic 4. Evolució del pes dels joves de 15 a 29 anys segons lloc de naixement (2009-2019). Illes Balears

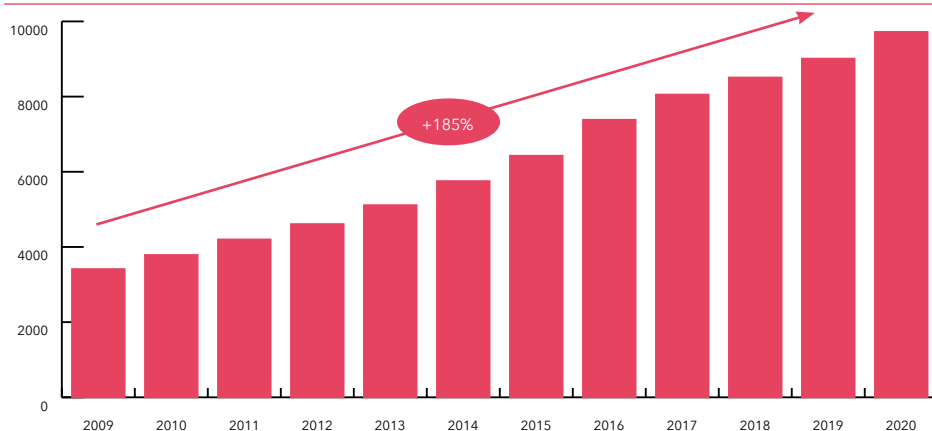
Font: elaboració de l'OBJIB a partir de dades de l'IBESTAT

nascut a les Balears arriba fins al 59,59 %, només el 12,8 % procedeix d'una altra comunitat autònoma i el 27,6 % ha nascut a l'estranger.

L'any 2020 es comptabilitzen 38.449 persones inscrites a les Balears que resideixen a l'estranger. D'aquestes, una de cada quatre té entre 15 i 34 anys. De l'any 2009 al 2020,

el nombre de joves d'entre 15 i 34 anys residents a l'estranger s'ha incrementat un 185 % i ha passat de 3.410 l'any 2009 a 9.719 l'any 2020, tal com recull el gràfic 5. Les persones joves d'entre 15 i 19 anys són el grup més nombrós (2.885) i amb un increment més significatiu, excepte a Eivissa, que és la cohort de 20 a 24 la que ha

Gràfic 5. Persones joves de 15-34 anys inscrites a les Illes Balears però residents a l'estranger

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de l'IBESTAT

augmentat de manera exponencial, i ha passat de tenir 18 joves al 2009 a 220 al 2020. Possiblement, el jovent illenc d'entre 15 i 19 anys que resideix a l'estranger ho fan seguint el projecte migratori dels pares i no el seu propi. Pel que fa a la situació a la llar, en el gràfic 6, s'observa com els joves de les Illes d'entre 25 i 34 anys viuen amb parella, ja sigui de fet o casats (el 59 % de les dones i el 46 % dels homes), en uns percentatges 10 punts superiors a la resta de l'Estat. Si comparam les dades de 2019 amb les de 2017 (Mas, A i Millán, A, 2018), es veu com al conjunt d'Espanya el percentatge d'homes i dones joves que viuen en parella es manté estable (el 49 % al 2017 i 2019 les joves i el 35 % i 36 % els joves el 2017 i 2019). Per contra, a les Illes la tendència és a l'alça, del 53 % al 2017 de les al·lotes a gairebé 6 de cada 10 al 2019, mentre que els

al·lots han passat del 37 % al 2017 al 46 % al 2019.

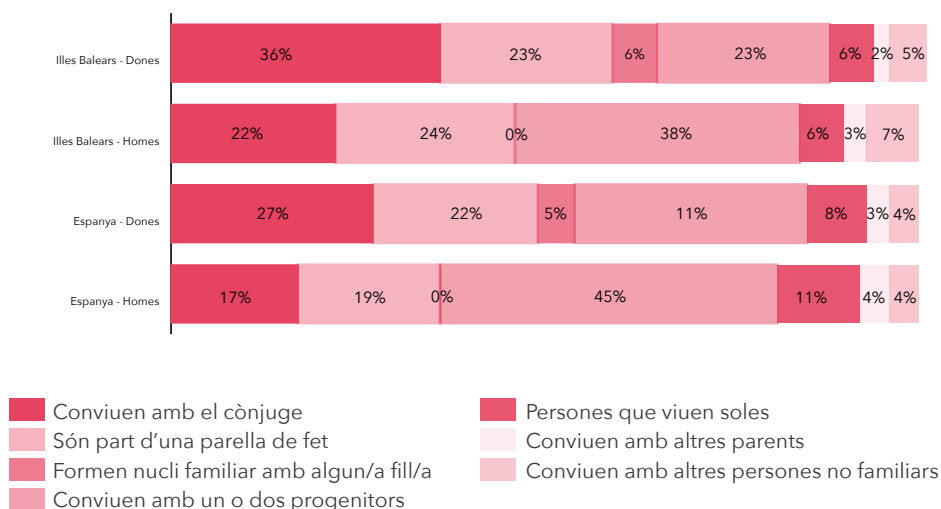
També cal destacar com un 6 % d'al·lotes viuen amb algun fill o filla i formen una família monoparental, situació que no es dona en els cas dels al·lots.

Si d'una banda es continua consolidant la tendència a retardar l'edat del primer matrimoni (36,12 anys els homes i 33,77 anys les dones, l'any 2018), de l'altra, també es consolida la maternitat fora del matrimoni que, en 25 anys, ha passat de representar només el 15,72 % dels casos, el 1994, a més del 50 % el 2018. La maternitat s'estrena a una mitjana d'edat de 30,65 anys.

3. Educació

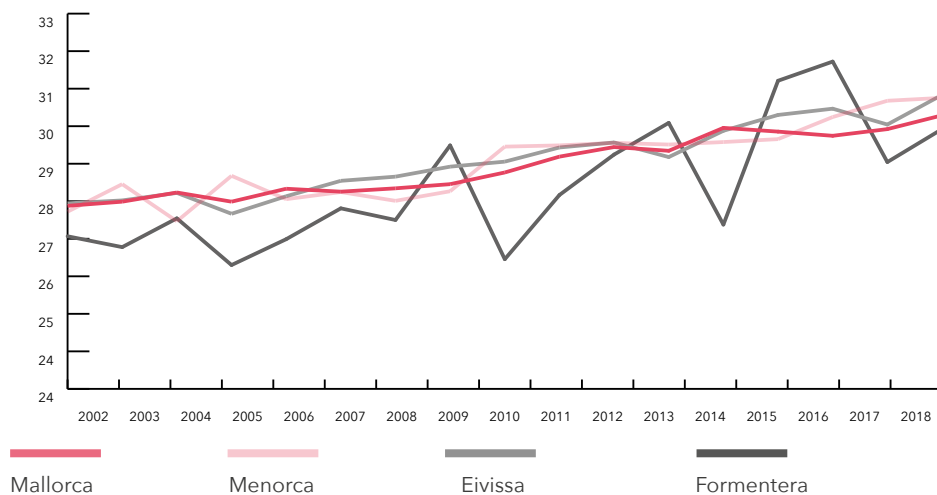
A les Illes Balears, d'acord amb el darrer anuari estadístic del Ministeri

Gràfic 6. Persones joves de 25-34 anys segons situació a la llar. 2019

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de dades de l'INE

Gràfic 7. Evolució edat mitjana de la mare al primer fill per illes. 2002-2018

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de dades de l'IBESTAT

d'Educació i Formació Professional (edició 2020), el curs 2017-2018 estaven matriculats al sistema educatiu 223.796 alumnes, dels quals 185.658 cursaven ensenyaments no universitaris i el 65 % ho feia a l'ensenyament públic. 45.066 alumnes estudiaven ESO; 12.988 batxillerat; 1.955 formació professional bàsica; 7.264 formació professional de grau mitjà i 5.854 formació professional de grau superior. Pel que fa a l'ensenyament universitari, comptava amb 17.313 alumnes; 14.381 els ensenyaments de règim especial; 2.509 els estudis artístics i 241 els ensenyaments esportius.

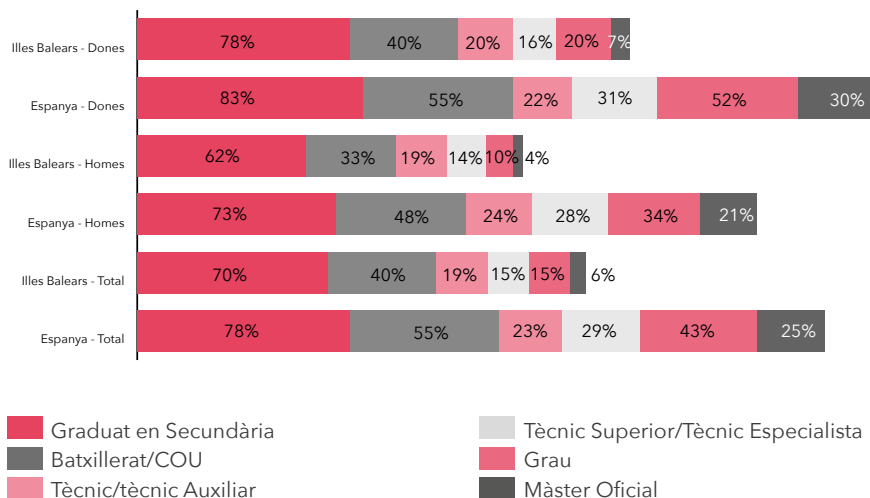
Ara bé, les Illes presenten unes taxes brutes de graduats inferiors a les espanyoles per a ambdós sexes i a tots els nivells d'ensenyament, amb diferències que van des de 8 punts percentuals menys a ESO; 15 punts menys a batxillerat; 4 a tècnic auxiliar; 14 a tècnic superior o especialista; 28

a grau i 19 a màster oficial (vegeu el gràfic 8).

Si la taxa bruta de graduats informa sobre el percentatge de l'alumnat que es titula a «l'edat teòrica» de finalitzar aquell nivell educatiu, com s'observa en el gràfic 8, les dades mostren com a les Balears només 2 de cada 10 al·lotes acaben la carrera l'any que, en teoria, els correspon i només el 7 % obté un màster oficial. Mentre que a Espanya ho fan 5 de cada 10 i el 30 % de les matriculades a un màster. Les xifres dels al·lotes són encara més baixes. Només 1 de cada 10 acaba la carrera l'any que, en teoria, li correspon i només un 4 % finalitza un màster, mentre que a Espanya els percentatges se situen en el 34 % i el 21 %, respectivament.

L'evolució de les taxes netes d'escolarització no universitària del jovent d'entre 16 i 18 anys és positiva. Per a ambdós sexes, hem passat d'una taxa

Gràfic 8. Taxa bruta de població que es gradua en cada nivell d'ensenyament. Curs 2017-2018

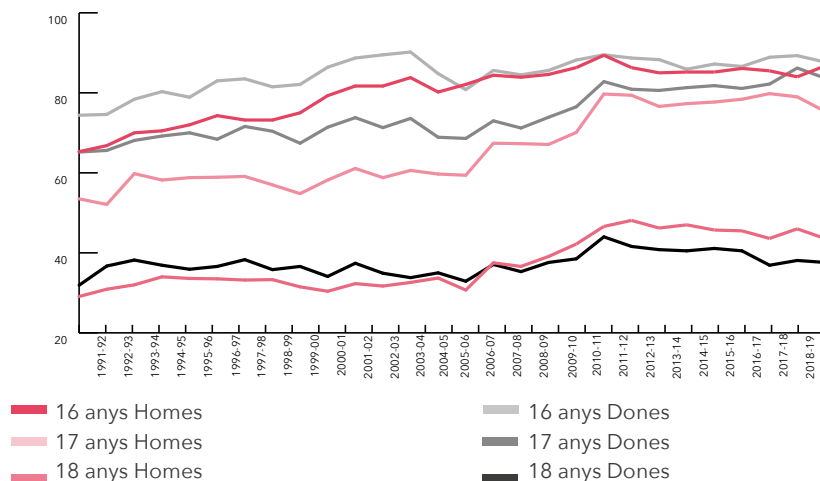
Font: elaboració de l'OBJIB a partir del Ministeri d'Educació, Las cifras de la Educación en España, curs 2016-2017

als 16 anys de 69,7 % el curs 1991-1992 a 87,2 % al curs 2018-2019; als 17 anys de 59,1 % a 79,5 % i als 18 anys de 30,4 % a 40,7 %. Tot i aquest increment, seguim presentant unes taxes

inferiors en almenys cinc punts respecte del percentatge estatal.

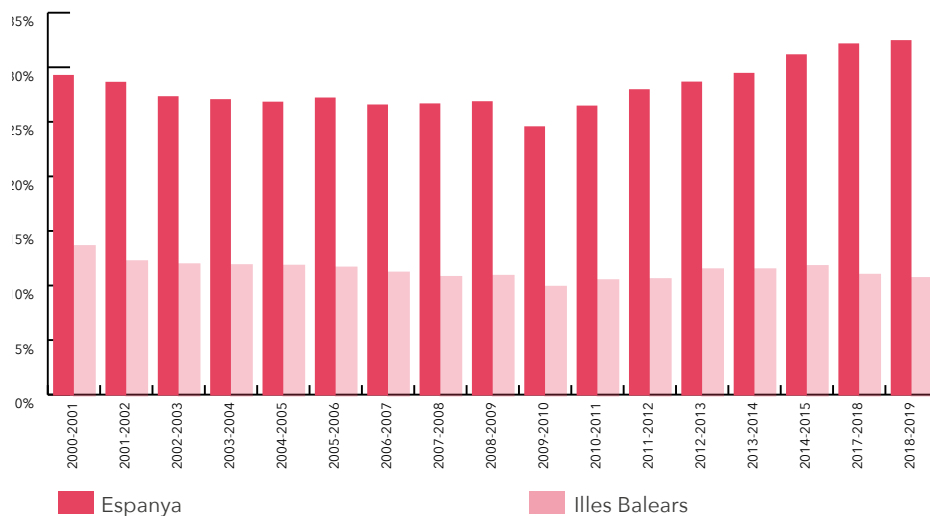
D'altra banda, tal com s'observa en el gràfic 9, les taxes d'escolaritat a les Illes de les al·lotes són superiors a la

Gràfic 9. Evolució de la taxa d'escolaritat no universitària a les Illes Balears per edat i sexe. Curs 1991-1992 - curs 2018-2019.

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de les dades de l'IBESTAT i Ministeri d'Educació

Gràfic 10. Taxa d'escolarització universitària entre els 18-24 anys

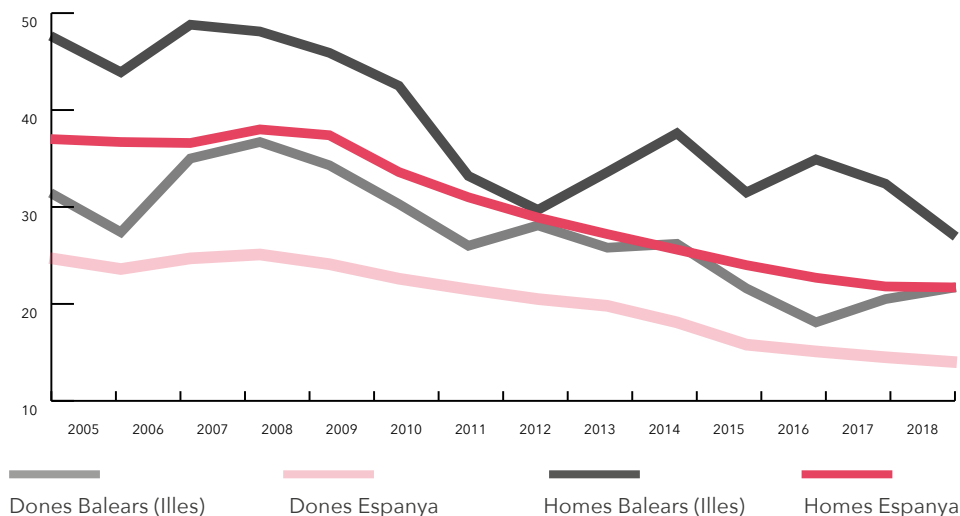

Font: elaboració de l'OBJIB a partir del Ministeri d'Educació

Nota: a partir de 2009-2010 dades extretes de l'informe Datos y cifras del Sistema Universitario Español

dels al·lots als 16 anys (87,7 % vs. 86,7 % vs. 75,4 %). Ara bé, cauen de manera significativa als 18 anys (més de 30 %), però sobretot als 17 anys (83,7 % vs. 75,4 %).

Gràfic 11. Evolució de l'abandonament educatiu per sexe. Illes Balears-Espanya. 2005-2018

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de les dades del Ministeri d'Educació

Notes: Calculat amb al metodologia establerta per l'Eurostat en base a mitjanes anuals de les dades trimestrals.

punts els homes i més de 46 punts les dones) i l'escolarització de les joves de 18 anys és inferior a la dels joves de la mateixa edat (37,6 % vs. 43,6 %).

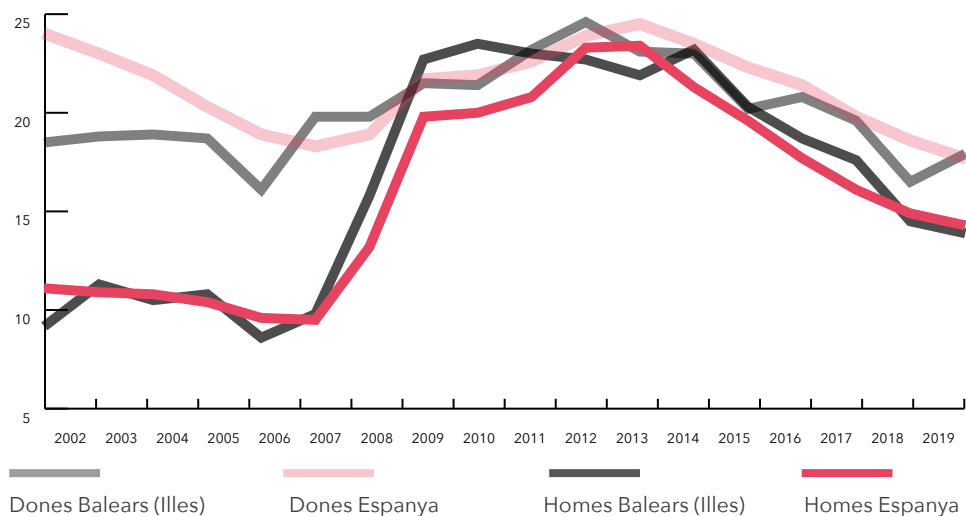
En relació amb la taxa neta d'escolarització universitària en edats de 18 a 24 anys a Espanya, s'ha passat del 29,1 % el curs 2000-2001 al 32,4 % el curs 2018-2019. A les Illes, s'ha passat del 13,5 % al 10,6 % (vegeu el gràfic 10).

L'abandonament educatiu, entès com el percentatge de persones joves de 18 a 24 anys que no ha completat l'educació secundària (2a etapa) i no continua estudiant, continua essent el 2018 superior a les Illes (24,4 %) que al conjunt d'Espanya (17,9 %) i amb una major incidència en els al·lots (27 % a les Balears) que en les al·lotes (21,7 % a les Balears), tal com s'observa en el gràfic 11.

El percentatge de població de 15-34 anys que ni estudia ni treballa per sexe i nivell formatiu a les Illes coincideix amb el del conjunt de les comunitats autònomes (15,9 % vs. 16 %). Per sexes, els homes illencs presenten un percentatge quatre punts superior (17,9 %) a les dones (13,3 %). El col·lectiu que té un nivell formatiu de segona etapa d'educació secundària i superior presenta valors inferiors (13,2 % a les Balears i 12,4 % a Espanya, el 2019 i per a ambdós sexes) (vegeu el gràfic 12).

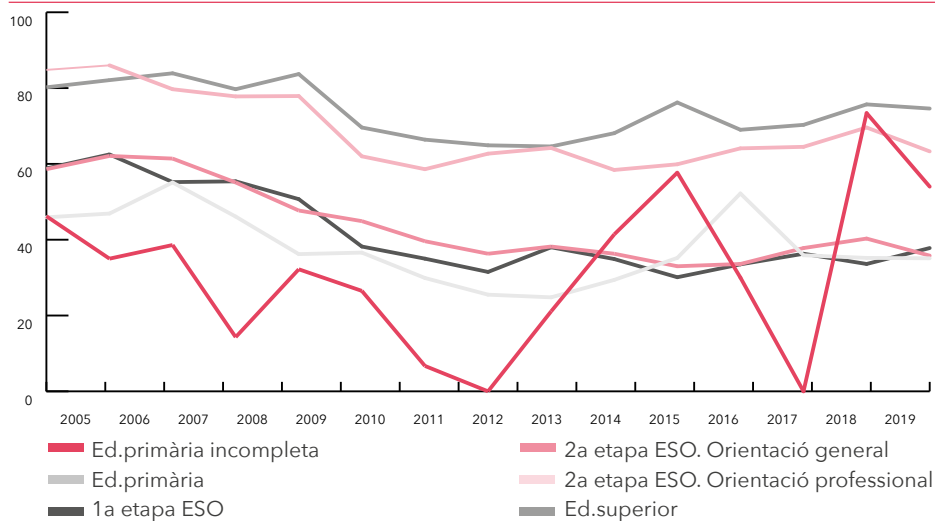
El jovent d'entre 16 i 29 anys amb educació superior presenta taxes d'ocupació més elevades, seguit pel que ha cursat formació professional, tal com es reflecteix en el gràfic 13. El curs 2019-2020 a la universitat pública de les Illes Balears s'han matriculat 13.860 persones (8.200 dones i 5.660

Gràfic 12. Percentatge de població de 15-34 anys que ni estudia ni treballa

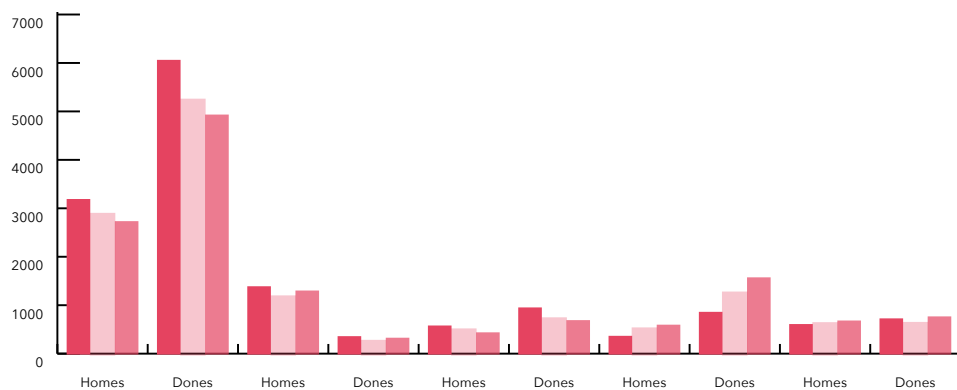
Font: elaboració de l'OBJIB a partir de les dades del Ministeri d'Educació

Gràfic 13. Evolució taxes d'ocupació juvenil segons nivell educatiu .Illes Balears. (joves 16-29 anys)

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de les dades de l'IBESTAT i Ministeri d'Educació

Gràfic 14. Nombre de persones matriculades a la universitat pública de les Illes Balears segons sexe i branca d'ensenyament

	Ciències Socials i jurídiques		Enginyeria i arquitectura		Arts i humanitats		Ciències de la salut		Ciències	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
■ 2011-2012	3172	6044	1371	341	561	934	348	843	591	708
■ 2015-2016	2866	5223	1163	245	481	710	502	1242	610	615
■ 2019-2020	2715	4915	1283	309	420	672	578	1555	664	749

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de EDUCAbase dels Ministeri d'Educació i Formació Professional, Ministeri de Ciència i Innovació i Ministeri d'Universitats

*Dades provisionals

homes), de les quals 5 de cada 10 (55,5 %) estudia un grau de la branca de ciències socials i jurídiques, on les dones representen el 64,4 % de l'alumnat. En els estudis relacionats amb les ciències de la salut, la presència femenina és del 73 %. Per contra, en els estudis de la branca d'enginyeria i arquitectura, 8 de cada 10 alumnes són homes.

4. Ocupació

L'accés a l'ocupació permet a les persones joves deixar de dependre econòmicament dels pares i obrir el pas a l'emancipació residencial. Però, com posen de manifest les dades, les condicions laborals són precàries i juntament amb un mercat immobiliari de difícil accés retarden, frustren i fan gairebé impossible dur endavant un projecte de vida propi.

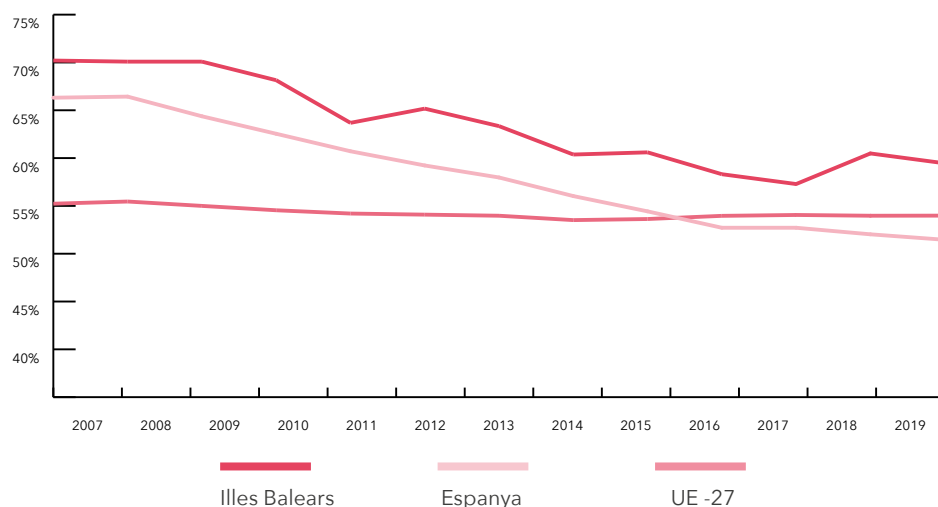
L'any 2019, el jovent illenc menor de 30 anys presenta una taxa d'activi-

tat (gràfic 15) del 61,4 %, xifra superior a la mitjana estatal (54,4 %) i europea (56,6 %). Les taxes d'ocupació (gràfic 16) són del 47,9 % a les Illes; 40,9 % a Espanya i 50,3 % a Europa, i la taxa d'atur (gràfic 17) és del 22 % a les Balears; del 24,7 % a Espanya i de l'11,2 % a Europa.

A les Balears, la predisposició a treballar del jovent es veu significativament marcada per l'estacionalitat (gràfic 18), tret característic del mercat laboral illenc que ocupa el 85 % de la joventut en el sector serveis (gràfic 19).

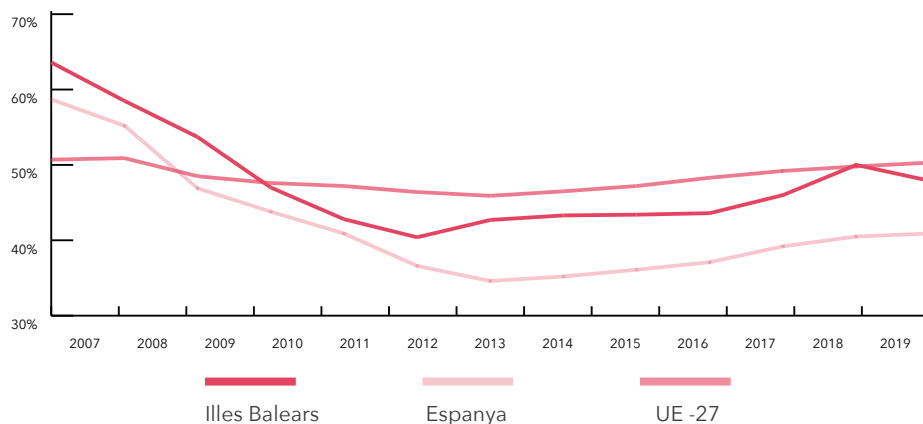
L'accés al mercat laboral de les persones joves s'ha anat fent més difícil en els darrers anys. Per cada 100 contractes que es duen a terme, només 39 es fan a joves (16 i 29 anys. 2019), un descens significatiu (15 punts) si tenim en compte que el 2002 el pes era del 54 %. A més a més, les dades també indiquen que el pes dels contractes indefinits ha

Gràfic 15. Taxes d'activitat <30 anys . 2007-2019

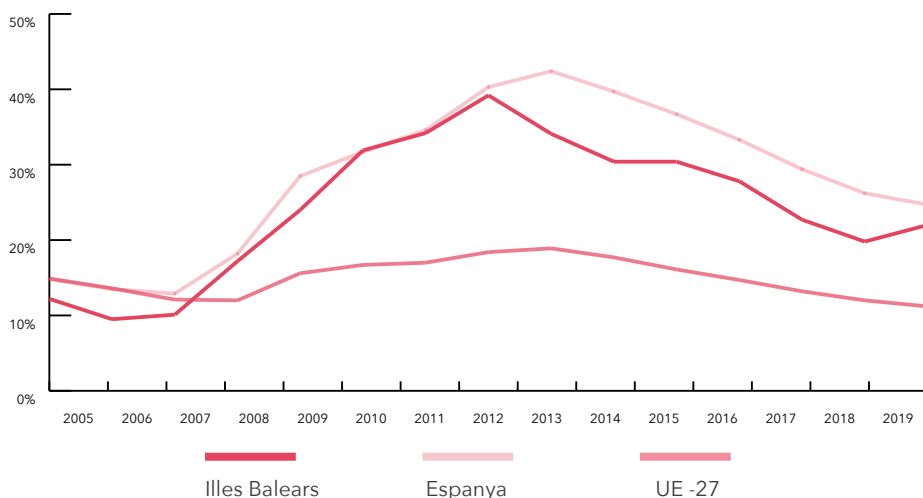
Font: elaboració de l'OBJIB a partir de l'OTIB

Gràfic 16. Evolució de la taxa d'ocupació < 30 anys. 2007-2019

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de l'OTIB

Gràfic 17. Evolució taxes d'atur juvenil < 30 anys. 2005-2019

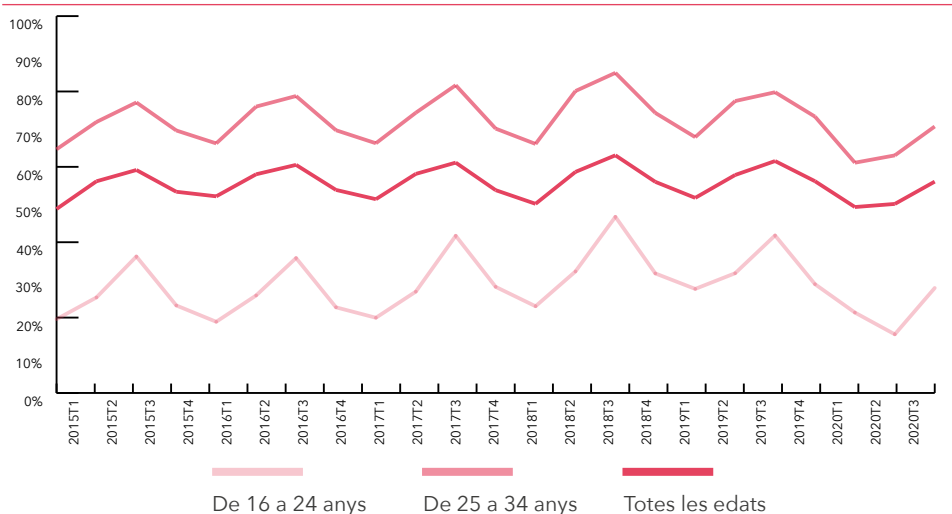

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de les dades de l'OTIB

disminuït un 4,42 % des de 2001 i el dels temporals un 16,67 %. La contractació (2019) és temporal en 5,5 de cada 10 contractes que es duen a terme amb menors de 30 anys (vegeu el gràfic 20).

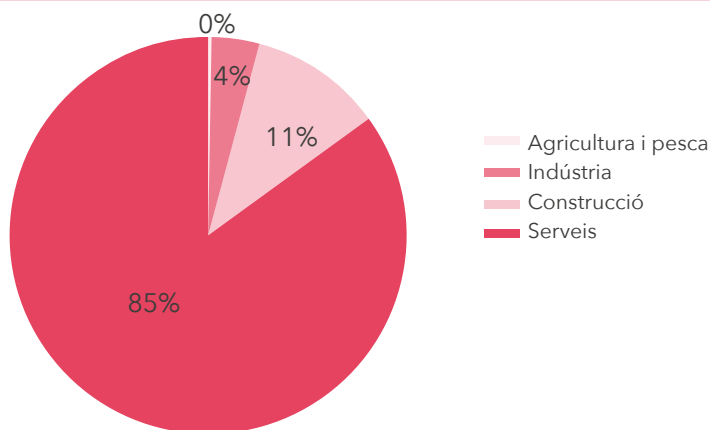
A les Illes, el salari anual mitjà per a totes les edats (22.800 €) és inferior al de la resta de l'Estat (24.009 €). Per edats, el salari dels joves menors de 25 anys se situa en 15.256 € a les Ba-

Gràfic 18. Evolució de la taxa d'ocupació a les Illes Balears entre els joves de 16 a 34 anys, per grup d'edat

Font: elaboració de l'OBIJB a partir de l'IBESTAT

Gràfic 19. Joves de 16 a 34 anys per sector d'ocupació . Illes Balears. 2019

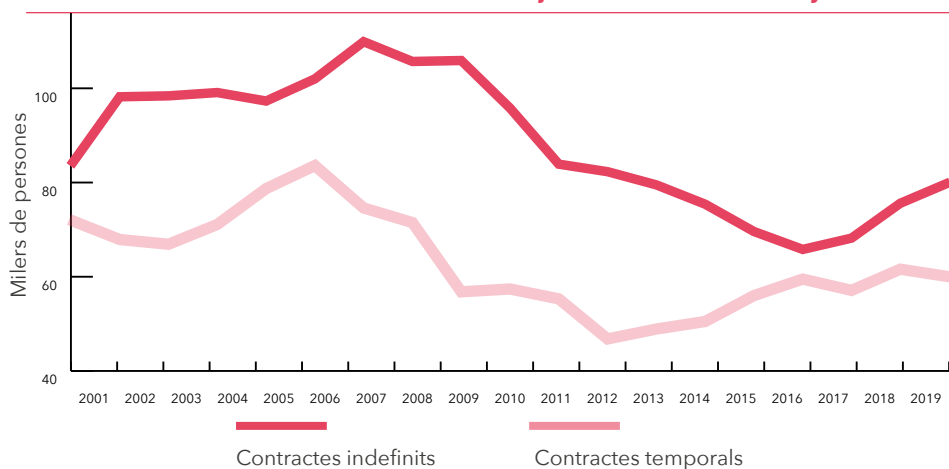
Font: elaboració de l'OBIJB a partir de l'IBESTAT

lears i en 12.417 € a Espanya, mentre que per als joves d'entre 25 i 34 anys el salari mitjà és de 18.759 € a les Illes i de 19.350 € a Espanya.

En relació amb el salari, les dades per sexe continuen mostrant

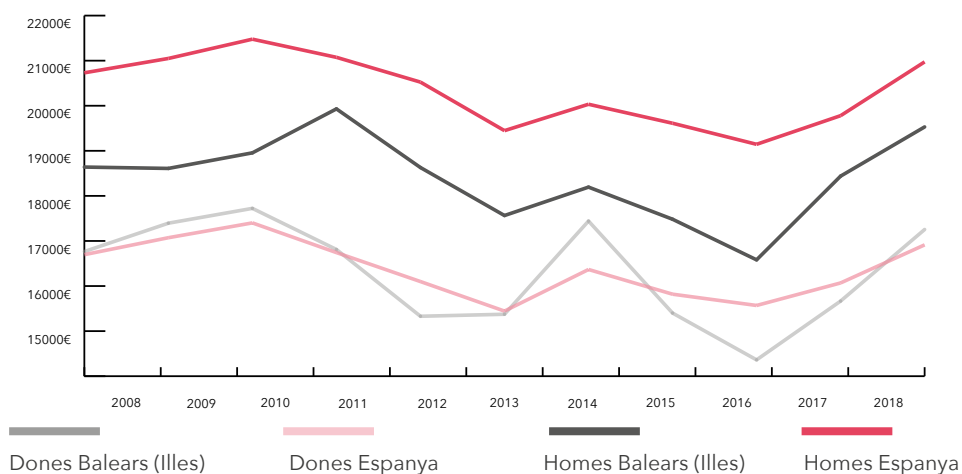
que hi ha una escletxa de gènere tant a Espanya com a les Illes (vegeu el gràfic 21): les dones joves cobren entre uns 2.000 i 3.000 € menys que els homes joves. El salari mitjà és de 13.723 € per a les illenques menors

Gràfic 20. Evolució de la contractació laboral del jovent balear de 16 a 34 anys. 2001-2019

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de les dades de l'INE (enquesta anual d'estructura salarial)

Gràfic 21. Evolució del salari anual mitjà (€) de les persones joves entre 25 i 34 anys. Espanya-Illes Balears (2008-2018)

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de les dades de l'INE (Enquesta anual d'estructura salarial)

de 25 anys i de 17.847 € per a les que tenen entre 25 i 34 anys. Per contra, el salari dels homes és de 16.339 € per als menors de 25 anys i de 19.838 € per a la franja d'edat d'entre 25 i 34 anys. Val a dir que

mentre que la mitjana del salari dels homes joves balears és inferior a la mitjana estatal, el salari de les dones joves de les Illes és igual i, fins i tot, superior a la mitjana estatal d'aquest sexe.

5. Emancipació Residencial

Una persona jove (16-29 anys) a les Illes, d'acord amb les dades de 2017 de l'Observatori de l'Emancipació, hauria de guanyar 3,3 vegades més del que guanya per accedir a un habitatge en règim de compra, perquè el cost mensual d'un préstec hipotecari (pel 80 % del seu valor) fos equivalent al 30 % del seu salari net (endeutament considerat com a preu màxim tolerable de compra). A Espanya, la diferència és de 2,2 sous (gràfic 23). A les Balears, el preu mitjà de mercat per comprar un habitatge se situa en 215.680 € (154.435 € a Espanya), mentre que el preu màxim tolerable de compra (gràfic 22) d'una persona jove és de 65.996 € a les Illes i de 69.937 al conjunt de l'Estat.

Si la llar està formada per més d'una persona jove, aleshores, perquè l'endeutament sigui considerat sostenible, es calcula que haurien de tenir uns ingressos 1,4 vegades superiors al sou mitjà que cobren a les Balears i 1,1 ve-

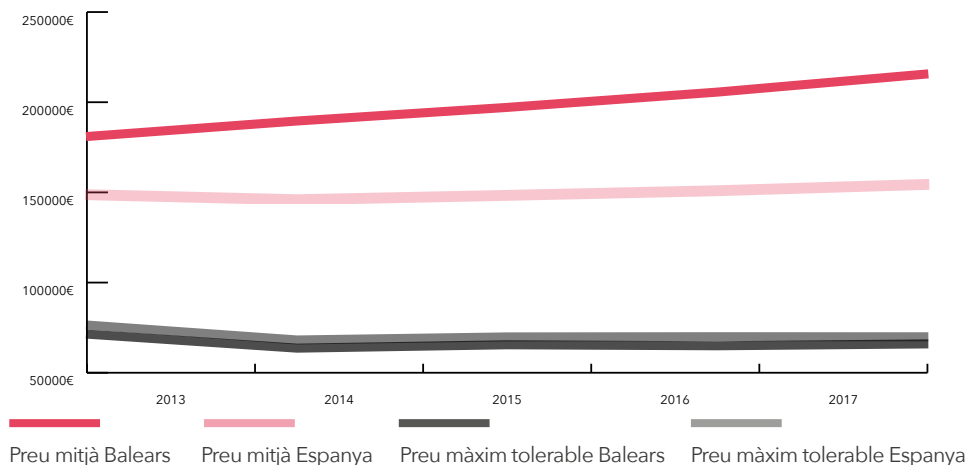
gada superior a Espanya (vegeu el gràfic 23).

La taxa d'emancipació 2019 de la població d'entre 16 i 29 anys a les Illes se situa en el 20 % i en el 18,7 % a Espanya. Per a la franja d'edat de 30 a 34 anys (gràfic 25), les taxes són del 72,8 % (Illes) i del 70,3 % (Espanya).

El descens de les taxes d'emancipació juvenil tant a Espanya com a les Balears posa de manifest com s'ha anat consolidant la dificultat, gairebé impossibilitat, de deixar la llar d'origen. Ens trobam amb les taxes més baixes registrades des de 2002, amb un 18,7 % al conjunt d'Espanya i un 17,3 % a les Balears, tal com recull l'informe número 19 (segon semestre de 2019) de l'Observatori de l'Emancipació del Consell de la Joventut d'Espanya.

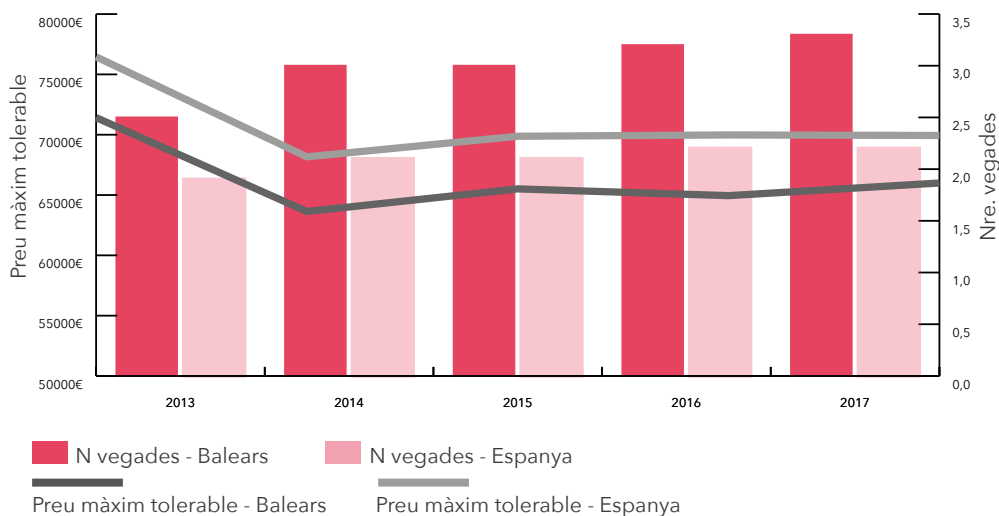
A les Illes, tradicionalment hem tingut taxes d'emancipació jove elevades (gràfics 24 i 25), propiciades per un mercat laboral dinàmic. Però les creixents dificultats d'accés al mercat la-

Gràfic 22. Preu màxim tolerable de compra pel jove de 16-34 anys* versus preu mitjà del mercat. Espanya i Illes Balears

Font: elaboració de l'OBJIB a partir del OBJOVI i el Observatorio de la Emancipación

Gràfic 23. Preu màxim tolerable de compra pel jovent de 16-34 anys* i el nombre de vegades que suposa sobre el preu mitjà d'un habitatge

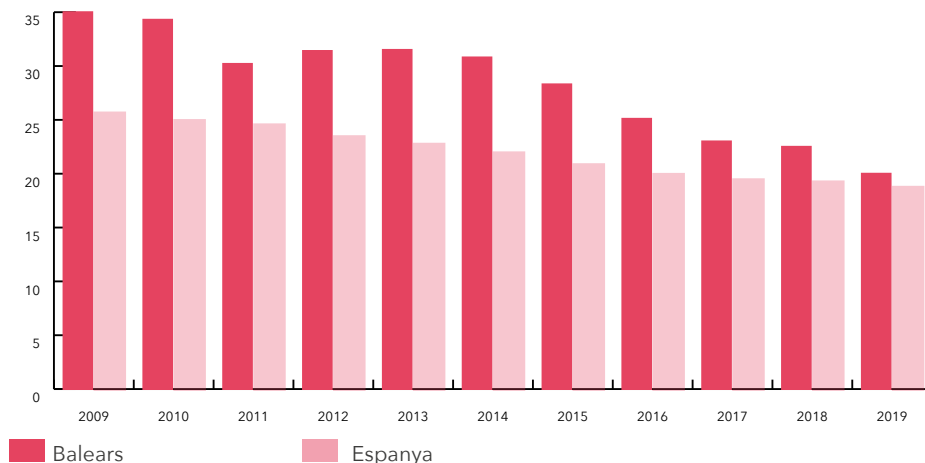
Font: elaboració de l'OBJIB a partir del OBJOVI i el Observatorio de la Emancipación

boral junt amb un mercat immobiliari disparat, ja sigui en règim de lloguer o compra, converteix en una utopia per al jovent la possibilitat de viure de manera autònoma.

Les Balears presenten el cost d'accés a l'habitatge per a un jove assa-

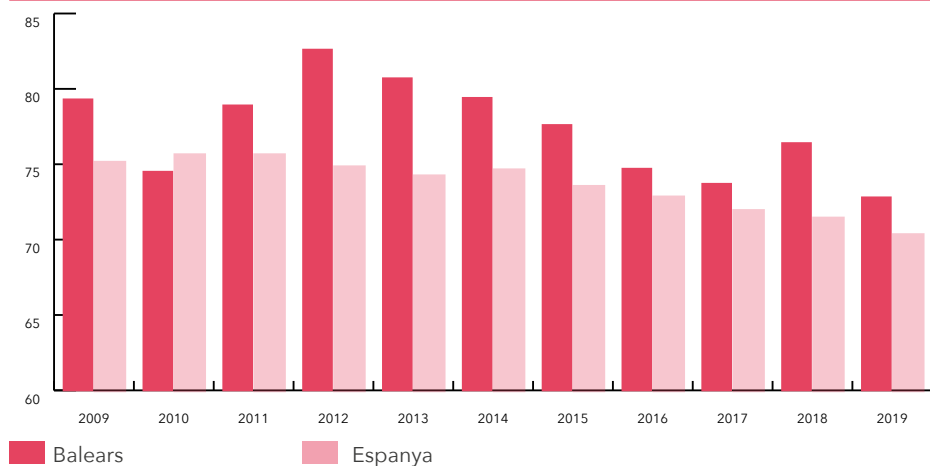
lariat més elevat de l'Estat, tant en la modalitat de compra com de lloguer. D'acord amb l'informe de l'Observatori de l'Emancipació, un jove illenc ha de destinar el 90,7 % del sou al lloguer de l'habitatge i un 44,3 % en el cas de llar jove (llar formada per més d'un jove).

Gràfic 24. Taxa emancipació residencial joves de 16 a 29 anys. Illes Balears i Espanya

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de dades de l'Observatorio de la Emancipación

Gràfic 25. Taxa emancipació residencial joves de 30 a 34 anys. Illes Balears i Espanya

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de dades de l'Observatorio de la Emancipación

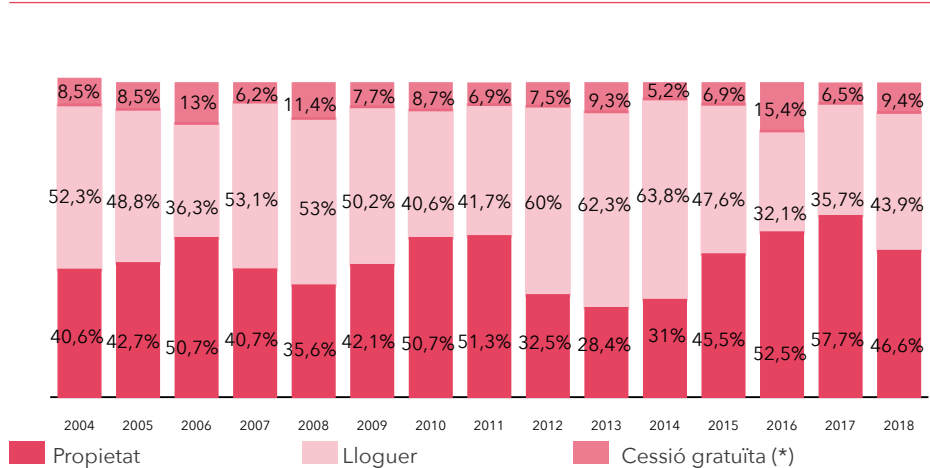
Amb el salari mitjà que cobra el jovent illenc, es calcula que la superfície màxima tolerable de lloguer se situa en 54,2 m2 per a una llar jove i en 26,5 m2 per a una persona jove tota sola.

Aquest context du moltes persones joves a compartir un pis en règim de lloguer, que comporta invertir en l'habitat-

ge una mitjana del 29,9 % del sou (14,6 % en el cas de llar jove).

Del jovent emancipat, el 45,6 % ha optat per comprar l'habitatge; el 43,6 % viu en règim de lloguer i un 9,4 % resideix en una casa cedida per algun familiar (gràfic 26). L'evolució que recull el gràfic 26 mostra com,

Gràfic 26. Llars on la persona de referència té de 16 a 35 anys segons el règim de tinença

(*) Dades susceptibles d'errora donat a una mida mostral reduïda

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de les dades de l'IBESTAT

Taula 3. Edat mitjana d'inici al consum de distintes substàncies psicoactives entre els estudiants de Secundària de 14-18 anys

		Tabac	Tabac diari	Alcohol	Cannabis
Enquesta ESTUDES '20 (14-18 anys)	Illes Balears	14,3	14,7	14	14,8
	Espanya	14,1	14,7	14	14,9
Enquesta ESTUDES '18 (14-18 anys)	Illes Balears	14,1	14,8	14	14,7
	Espanya	14,1	14,6	14	14,8

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de les dades de l'enquesta ESTUDES 2020 (dades anys 2018), ESTDUES 2018 (dades any 2016)

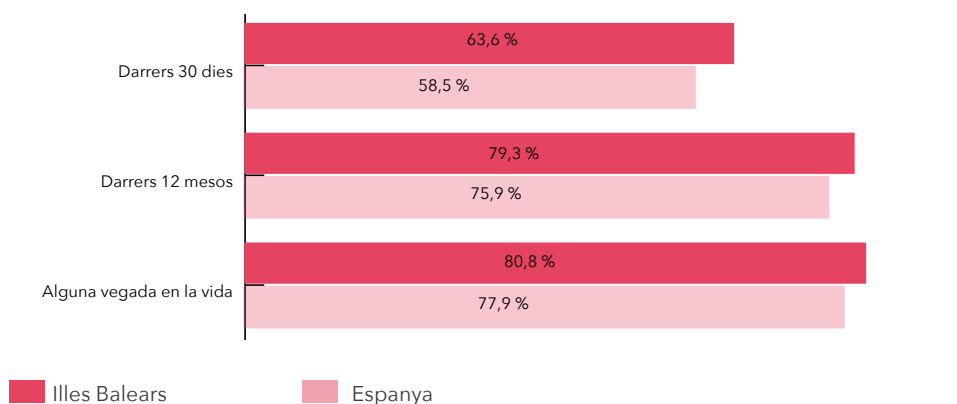
després d'uns anys on l'emancipació residencial es feia majoritàriament en règim de lloguer, els joves es decanten per la compra des del 2016, ja que sovint suposa un endeutament mensual inferior que en el cas de llogar. Una llar jove (16 a 29 anys) ha de destinar una mitjana del 29,5 % del sou a la compra de l'habitatge, mentre que l'opció de llogar suposa destinar-hi el 44,3 % del salari. Si parlem d'una persona jove assalariada els requeriments augmenten fins al 90,7 % del sou si vol llogar i al 60,4 % si decideix comprar.

6. Salut i experiències juvenils

L'edat d'inici en el consum de diferents substàncies psicoactives entre els estudiants de secundària d'entre 14 i 18 anys a les Illes coincideix amb les mitjanes estatals (vegeu la taula 3).

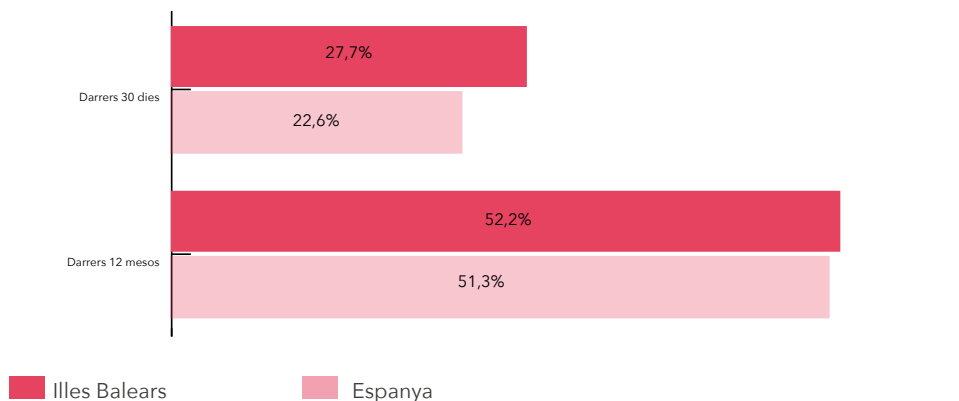
Pel que fa al consum d'alcohol entre els més joves, els percentatges a les Illes són superiors al conjunt de l'Estat (gràfic 27). El 63 % del jovent illenc d'entre 14 i 18 anys declara haver-ne pres en els darrers 30 dies (58,5 % a Espanya). Declaren que han arribat a un estat de gatera el 28,2 % (Illes) i

Gràfic 27. Consum d'alcohol entre joves de 14-18 anys. 2018

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de l'enquesta ESTUDES 2020

Gràfic 28. Prevalença de botellades entre joves de 14-18 anys. 2018

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de l'enquesta ESTUDES 2020

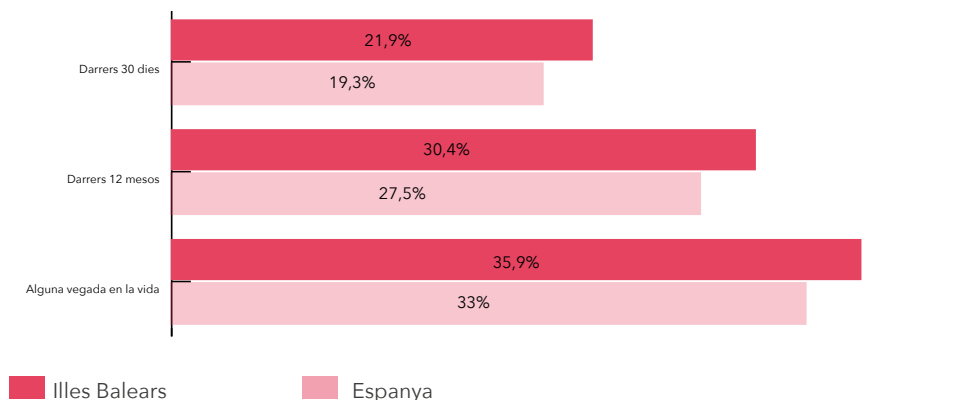
el 24,3 % (Espanya), d'acord amb les dades de l'enquesta ESTUDES 2020. I han fet botellada el 27,7 % en els darrers 30 dies i el 52,2 % en els darrers 12 mesos (vegeu el gràfic 28).

El consum de cànnabis a les Illes també és uns quants punts superior que al conjunt de l'Estat. El 36 % dels joves d'entre 14 i 18 anys assenyalen que l'han provat alguna vegada i un 22 % n'ha consumit en el darrer mes (vegeu el gràfic 29).

Pel que fa a les interrupcions voluntàries de l'embaràs (IVE), en 10 anys, han disminuït per a les franges més joves (menors de 15 i entre 15 i 19 anys) i s'han incrementat per a la resta d'edats. El grup d'entre 25 i 29 anys és el que presenta una major incidència (vegeu la taula 4).

L'any 2018 a les Illes varen morir 53 joves d'entre 15 i 29 anys (40 homes i 13 dones), vuit més que l'any anterior. D'aquestes defuncions, 33 varen

Gràfic 29. Consum de cànnabis entre joves de 14-18 anys. 2018

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de l'enquesta ESTUDES 2020

Taula 4. Interrupcions voluntàries de l'embaràs (IVE) a centres de les Illes Balears per grups d'edat (1999-2018)

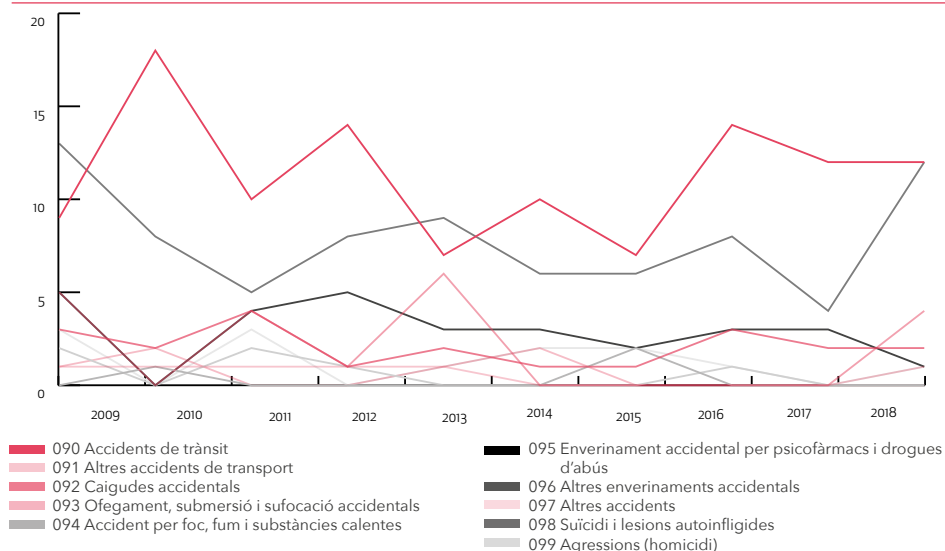
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<15 anys	15	8	8	13	16	14	8	17	8	8
15-19	300	299	359	326	300	233	266	271	268	263
20-24	603	626	694	620	642	552	590	588	607	643
25-29	704	744	838	732	636	642	654	682	734	812
30-34	573	696	758	659	759	703	633	647	712	711
35-39	417	480	589	450	518	506	584	568	604	605
40-44	160	162	207	166	161	201	185	219	225	210
>44	16	12	13	12	18	15	17	30	19	16
Total	2.788	3.027	3.466	2.978	3.050	2.866	2.937	3.022	3177	3268

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de les dades del Servei d'Epidemiologia

ser per causes externes, de les quals les de major incidència varen ser els accidents de trànsit, amb 12 morts (8 homes i 4 dones), i el suïcidi i les lesions autoinfligides, també amb 12

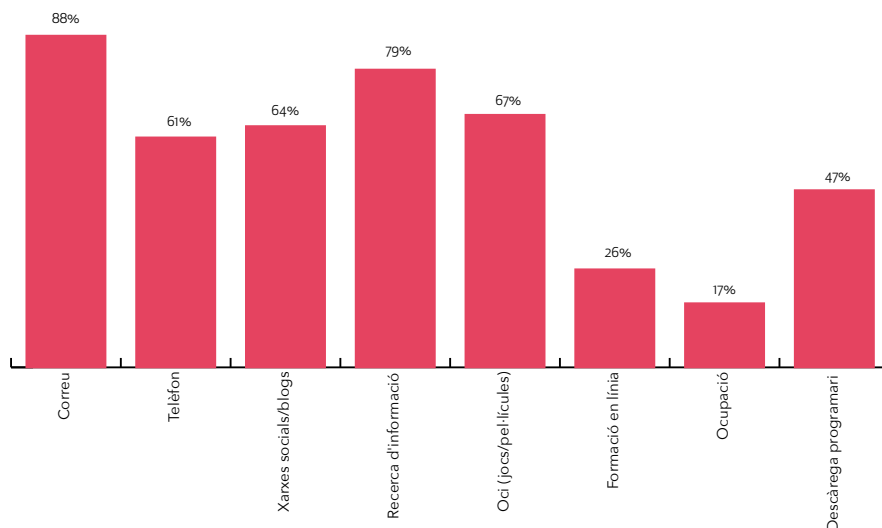
morts (7 homes i 5 dones), seguits pels ofegaments, submersió i sufocacions accidentals (3 homes i 1 dona). Les dades ens mostren un biaix de gènere, ja que moren tres vegades més

Gràfic 30. Defuncions per causes externes entre els joves de 15 a 29 anys a les Illes Balears. (2009-2018)

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de dades de l'INE

Gràfic 31. Principals usos d'Internet de la joventut Balear (16-34 anys). 2019

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de les dades de l'IBESTAT

al·lots joves per accident de trànsit i per ofegament que al·lotes i també se suïciden un nombre superior d'al·lots (vegeu el gràfic 30).

L'ús d'Internet forma part de la vida de les persones joves. L'ús del correu electrònic, la recerca d'informació, l'oci (jugar i veure pel·lícules) i la utilització de les xarxes socials són les

activitats principals que du a terme la població d'entre 16 i 34 anys quan està connectada (vegeu el gràfic 31). També és un canal de compra per a 9 de cada 10 joves.

A les Balears, hi ha 146 associacions juvenils i entitats prestadores de serveis a la joventut inscrites en el cens regulat pel Decret 23/2018 (tau-

Taula 5. Associacions i entitats inscrites en el Cens d'entitats juvenils i entitats prestadores de serveis a la joventut de les Illes Balears

	Associació exclusivament juvenil	Associacions i federacions	Entitats prestadores de serveis a la joventut	Entitats sense classificació
MALLORCA	3	22	58	-
MENORCA	16	2	24	-
EIVISSA	-	-	-	20
FORMENTERA	-	-	.	1
	19	24	82	21

Font: elaboració pròpia a partir de dades del servei de Joventut Cens regulat pel Decret 23/2018 actualitzades a 19 de juny de 2020.

la 5). Les entitats prestadores de serveis a la joventut amb seu a Mallorca són les més nombroses (58), seguides de les registrades a Menorca, on trobam el major nombre d'associacions exclusivament juvenils (16).

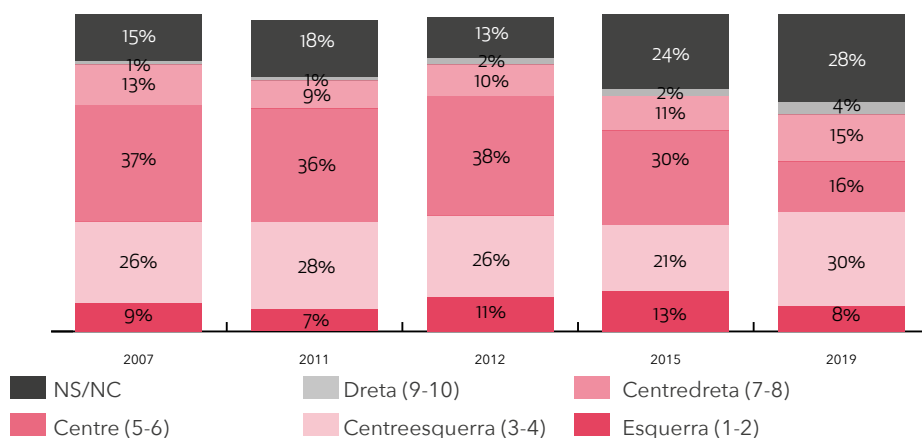
En l'enquesta postelectoral autonòmica de 2019 que fa el CIS, el jovent de les Balears a la pregunta que consisteix a autoubicar-se en una escala de l'1 al 10 –considerant l'1 com la posició màxima a l'esquerra i el 10 a la dreta–, surt ubicada en una mitjana de 4,8, que amb la recodificació de la puntuació s'identifica com de centreesquerra (s'estableix 1-2 esquerra, 3-4 centreesquerra, 5-6 centre, 7-8 centredreta i 9-10 dreta). En l'evolució de l'autoubicació que recull el gràfic 32, s'observa com s'ha incrementat significativament la quantitat de joves que contesten que no ho saben o que no contesten.

En relació amb el sentiment de pertinença territorial, una major part

de la joventut illenca se sent tan espanyoles com balears (47 %), tot i que aquesta opció ha minvat en 7 punts respecte de l'any 2011 (54 %). En l'enquesta postelectoral autonòmica del CIS de 2019 s'introdueix l'opció de respondre «cap de les anteriors», que és escollida per 1 de cada 10 joves. Un 24 % declara que se sent únicament espanyol o més espanyol que balear (23 % el 2011) i un 17 % se sent més balear que espanyol o únicament balear (19 % el 2011).

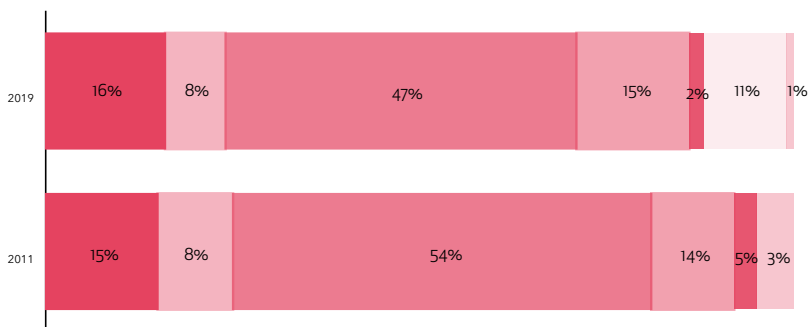
El model actual d'organització territorial de l'Estat és ben vist per 6 de cada 10 joves, un nivell d'acceptació superior al 2015 (38 %) i al 2011 (55 %). El 2019 disminueix, respecte del 2015, el percentatge de joves que preferirien una comunitat autònoma (CA) o bé amb major o bé amb menor autonomia. Només un 2 % (12 punts menys que el 2015) preferiria un govern cen-

Gràfic 32. Evolució de la autoubicació ideològica (eix esquerra-dreta), joves de 18 a 34 anys

Font: elaboració OBJIB a partir de les dades del CIS (Enquestes post electorals autonòmiques 2011, 2015 i 2019 i Baròmetre autonòmic 2019)

Gràfic 33. Sentiment d'identitat amb el territori de la població jove de 18 a 34. Illes Balears. 2011 i 2019

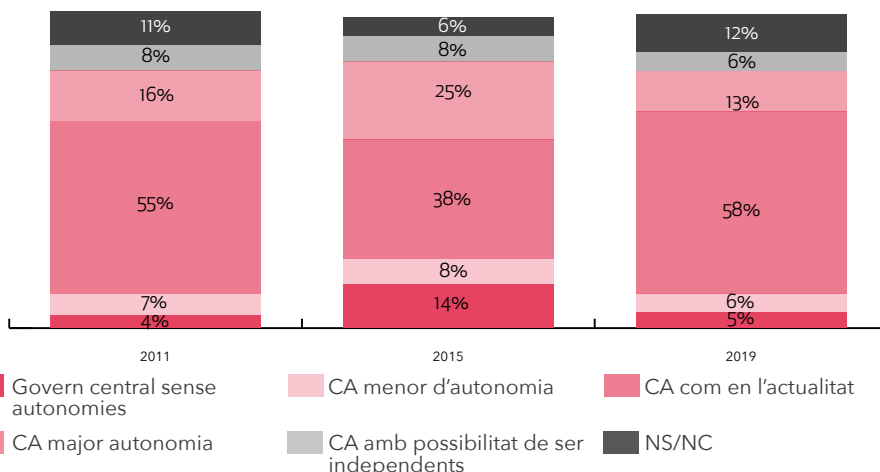
Font: elaboració OBJIB a partir de dades del CIS (Enquesta postelectoral autonòmica 2019, 2015, 2012 i 2011)

trallitzat sense autonomies i un 6 % s'inclina per una comunitat autònoma amb possibilitats de ser independent. Alhora, 1 de cada 10 jo-

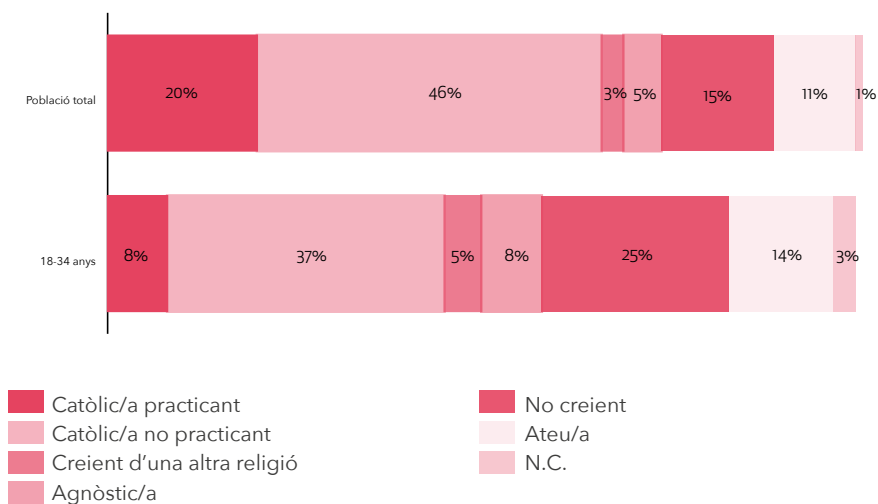
ves opten per triar l'opció «NS/NC» (vegeu el gràfic 34).

El 37 % de la població jove d'entre 18 i 34 anys es declara catòlic no prac-

Gràfic 34. Preferència sobre el model d'organització territorial de l'Estat (18-34 anys)

Font: elaboració OBJIB a partir de dades del CIS (Enquestes postelectorals autonòmiques el Baròmetre autonòmic)

Gràfic 35. Sentiment de religiositat de la població jove (18-34 anys)

Font: elaboració OBJIB a partir de dades del CIS (Enquestes post electorals autonòmiques 2019)

ticant, 9 punts menys que el conjunt de la població (46 %). Un 8 % es declara catòlic practicant (20 % per al total de la població) i un 5 % creient d'una altra religió. El 47 % es declara no creient, ateu o agnòstic, percentatge que és del 31 % quan observam el total de la població.

L'any 2018, el 48 % del jovent d'entre 16 i 29 anys declara que arriba amb dificultat o amb certa dificultat a final de mes, un descens significatiu respecte de 2011, quan ho declaraven el 70 % dels joves. Per contra, el 13 % que declarava que arribava amb facilitat a final de mes ha desaparegut el 2018 (vegeu el gràfic 36).

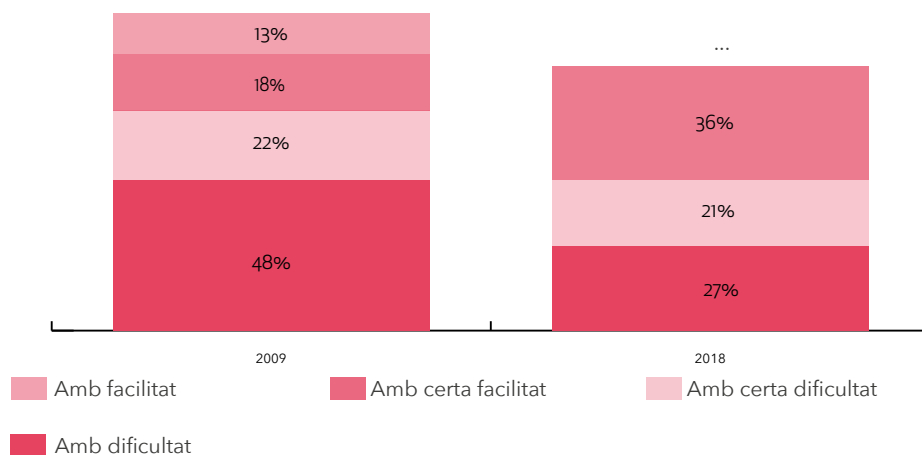
La taxa de risc de pobresa a les Illes se situa en el 22 % per al total de la població; per al grup de joves d'entre 16 i 29, la taxa és del 18 % i la major probabilitat afecta les persones de menys de 16 anys, amb un 33 %.

Nota Final

Obtenir una visió general de l'estat de la realitat de les persones joves que viuen a les Illes comporta revisar múltiples dades que es troben a fonts estadístiques oficials disperses i que en molts casos no ofereixen dades desagregades per als mateixos grups d'edat. Aquesta disparitat de cohorts en les fonts disponibles dificulten la comparabilitat de les dades.

El nivell de representativitat d'aquestes dades és un altre inconvenient quan aquestes provenen, per exemple, d'enquestes oficials d'àmbit estatal, ja que, de vegades, la mostra balear té poc pes respecte del conjunt.

Un altre inconvenient és la dificultat de disposar de dades desagregades de cada una de les illes, tot i esdevenir una qüestió important en el

Gràfic 36. Distribució del jovent balear (16-29 anys) segons grau de dificultat per arribar a final de mes

Font: elaboració de l'OBJIB a partir de les dades de l'IBESTAT

Nota: (...) Dada oculta perquè és imprecisa o de baixa qualitat.

marc d'un territori on el fet pluriinsular és determinant.

Davant aquestes dificultats, des de l'Observatori de la Joventut de les Illes Balears de l'Institut Balear de la Joventut de la Conselleria d'Afers Socials i Esports, juntament amb l'Institut Balear d'Estadística de les Illes Balears, treballam per dur a terme una enquesta a la joventut de les Illes Balears –i perquè s'inclogui en el programa estadístic amb una previsió de periodicitat quinquenal–, amb la intenció de facilitar el coneixement de la realitat, les necessitats i les demandes de la joventut il·lenca sobre la majoria d'àmbits vitals; d'aportar coneixement sobre les condicions de vida de les persones joves i sobre els processos de transició a la vida adulta, i, a més, proporcionar informació per actualitzar el sistema d'indicadors en matèria de joventut de les Illes Balears.

Enllaços i referències bibliogràfiques

- Banco de España (2020, juny, 30). Informe anual 2019 https://www.bde.es/f/webbde/SES/Secciones/Publicaciones/PublicacionesAnuales/InformesAnuales/19/descargar/Fich/InfAnual_2019.pdf (Consulta: 4 setembre 2020)
- CIS: <http://www.cis.es/cis/opencms/ES/index.html>
- IBESTAT: <https://ibestat.caib.es/ibestat/page?&p=inicio&lang=ca>
- INE: <https://www.ine.es/>
- López Oller, Joffre. (2020a) Observatorio de Emancipación nº18 (primer semestre de 2019). Consejo de la Juventud de España. <http://www.cje.org/descargas/cje7577.pdf> (Consulta: 4 octubre 2020)

- López Oller, Joffre. (2020b) Observatorio de Emancipación nº19 (Segundo semestre de 2019). Consejo de la Juventud de España. <http://www.cje.org/descargas/cje7610.pdf> (Consulta: 4 octubre 2020)
- Mas, A., i Millán, A. (2018). Joves balears en dades: una breu anàlisi de la realitat juvenil a les Illes Balears. Anuari de la Joventut de les Illes Balears, 2, 41 - 85. <http://www.caib.es/sites/objib/ca/inici-33505/archivopub.do?ctrl=MCRST945ZI266608&id=266608> (Consulta 10 de setembre de 2019)
- Ministerio de Educación y Formación Profesional y Ministerio de Cultura y Deporte: Estadísticas. <http://www.mecd.gob.es/servicios-al-ciudadano-mecd/estadisticas/portada.html;jsessionid=32BDBE4BEA4E-5E95FA047A4E93718399>
- Observatori de la Joventut de les Illes Balears (OBJIB). Sistema d'indicadors de joventut de l'Observatori de la Joventut de les Illes Balears: <http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?mkey=M10080912052716472036&lang=CA&cont=25425>
- Observatori del treball (OTIB): <http://www.caib.es/sacmicrofront/home.do?mkey=M08100212155817041390&lang=ca>
- Portal Estadístic Unificat (PEU): <https://ibestat.caib.es/ibestat/page?&p=peu-inventario&lang=ca>
- Rodríguez de Paz, A. (2020, juny, 6) "La crisis se ceba con las mujeres y los menores de 35 años" <https://www.lavanguardia.com/economia/20200630/482032889762/crisis-coronavirus-mujeres-jovenes-impuestos-iva-banco-de-espana.html> (Consulta: 4 setembre 2020).
- Servei d'Epidemiologia de les Illes Balears, DG de Salut Pública, Conselleria de Salut: <http://www.caib.es/sites/epidemiologia/ca/inici-9268/?campa=yes>